

A romákkal foglalkozó antropológiai és szociológiai kutatások többnyire esekély figyelmet fordítottak annak értelmezésére, hogy a különböző roma közösségekben milyen ideológiák és gyakorlatok révén szerveződnek a társadalmi és gazdasági különbségek. E kötet azt vizsgálja, hogy milyen szerepet játszik a különbség politikája – azon belül a presztízsfogyasztás – az erdélyi gábor romák közötti társadalmi határok, hierarchiák és identitások kialakításában, megjelenítésében és menedzselésében, így módon az említett kutatástörténeti aszimmetria ellensúlyozására is kísérletet tesz.

A fejezetek egy olyan, a társadalmi és gazdasági integráció terén sikeres roma csoport képét tárják az olvasó elé, amelynek számos tagjára az eredményes gazdaságigítke-felhalmozás, a környezetükben élő nem romákéhoz hasonló vagy azt meghaladó életszínvonal, a többségi társadalommal fenntartott kiegyensúlyozott viszony és az attól való (relatív) függetlenség jellemző. Ezért e monográfia alternatív olvasatúul szolgálhat az olyan elterjedt, esetenként homogenizáló és esszencializáló kutatói és hétköznapi sztereotípiáknak, amelyek a roma közösségeket marginalizált és kiszolgáltatott, társadalmi berendezkedésüket tekintve differenciálatlan, döntően egyenlőségelvű és jelencentrikus formációkként mutatják be, és mindenekelőtt a szegénység, a nélkülözés, az alávetettség és az interetnikus konfliktus fogalmait társtíják hozzájuk.

BERTA PÉTER

FOGYASZTÁS, HÍRNÉV, POLITIKA AZ ERDÉLYI GÁBOR ROMÁK PRESZTÍZSGAZDASÁGA

Magyar Tudományos Akadémia
Közöségi Kutatóközpont
Nemzetpolitikai Intézet

BERTA PÉTER

FOGYASZTÁS, HÍRNÉV, POLITIKA

AZ ERDÉLYI GÁBOR ROMÁK PRESZTÍZSGAZDASÁGA

Magyar Tudományos Akadémia
Közöségi Kutatóközpont
Nemzetpolitikai Intézet

A kötet megjelenését támogatta az OTKA (PUB-K 103270) és az MTA Könyv-
és Folyóirat-kiadó Bizottsága.

OTKA

Lektorálta: Dr. Kovács Éva Judit (MTA TK Szociológiai Intézet)
Dr. Szalai Andrea (MTA Nyelvtudományi Intézet)

Kiadta

a Magyar Tudományos Akadémia Bölcsészettudományi Kutatóközpont
Néprajztudományi Intézete
1014 Budapest, Országház u. 30.
Felelős kiadó: Fodor Pál

Első magyar nyelvű kiadás: 2014

© Berta Péter 2014

Minden jog fenntartva, beleértve a (hagyományos módokon – újranyomás, fénymásolás stb. – történő és a világhálón vagy zártkörű digitális adatbázisban való közzététel révén megvalósított) sokszorosítás, a nyilvános előadás, a rádió- és televízióadás, valamint a fordítás jogát, az egyes fejezeteket és illusztrációkat illetően is. A reprodukció bármely említett formájához a szerző (mint kizárólagos jogtulajdonos) előzetes írásos engedélye szükséges.

ISBN: 978-963-567-058-1

Borítófotók: © Berta Péter (2014)

Tördelte: Fancsek Krisztina

A nyomdai munkálatokat
a Prime Rate Kft. végezte
Felelős vezető: Dr. Tomcsányi Péter

TARTALOM

1. BEVEZETÉS: TRANSZLOKÁLIS GYAKORLATKÖZÖSSÉGEK ÉS TÖBBHELYSZÍNŰ TEREPMUNKA **13**
2. KÖZVETÍTŐ KERESKEDELEM, MIGRÁCIÓ ÉS AZ ETNICITÁS POLITIKÁJA: MEGÉLHETÉSI STRATÉGIÁK **23**
 - 2.1. Megélhetési stratégiák 1989 előtt **23**
 - 2.2. Megélhetési stratégiák a rendszerváltás után **31**
 - 2.3. A közvetítő kereskedelem gazdasági sikerességének okai **45**
 - 2.4. „Láthatatlan” termelés *versus* látható fogyasztás, és a negatív etnikai sztereotípiák **49**
3. A TÁRSAS VISZONYOK ÉS INTERAKCIÓK MENEDZSELÉSÉNEK ETIKÁJA ÉS A *ROMANI POLITIKA* (‘ROMA POLITIKA’) **51**
 - 3.1. A társas viszonyok és interakciók menedzselésének etikája **52**
 - 3.2. A különbség politikája: *romani politika* **58**
 - 3.2.1. A *romani politika* definíciója **58**
 - 3.2.2. A *romani politika* szimbolikus trófeái **82**
 - 3.2.3. A *romani politika* szimbolikus küzdőterei **86**
 - 3.2.3.1. A gazdaságítóke-felhalmozás **86**
 - 3.2.3.2. A rokonság politikája I. A gábor apai ágak presztízshierarchiájában elfoglalt pozíció **86**
 - 3.2.3.3. A rokonság politikája II. Kapcsolatítóke-felhalmozás: házasságpolitika és az apai ági férfirokonokból álló társadalmi hálózat **95**
 - 3.2.3.3.1. Párválasztás és apatársi szövetség („*xanamikimo*”) **95**
 - 3.2.3.3.2. „*Nálunk veszik, megfizetik a fiút*” – a menyasszonyváltás hiánya, a hozomány és a nemek közötti státuskülönbség **103**
 - 3.2.3.3.3. A házasság/apatársi szövetség megkötése során gazdát cserélő pénzösszegek politikája **109**
 - 3.2.3.3.4. Az apatársváltás és a különbség politikája **132**
 - 3.2.3.3.5. A szülők által szervezett gyermekházasság egyik oka: az apatársi szövetségekért folyó verseny **145**
 - 3.2.3.4. „*Phirajimo*” (‘viselkedés’) és „*patjiv*” (‘becsület, tiszteletreméltóság, társadalmi megbecsülés’) **147**
 - 3.2.4. A *politika* stratégiai marginalizálása, stigmatizálása és szimbolikus leértékelése **151**
4. A NAGYFALUSI *ROMANI POLITIKA* EGY DIMENZIÓJA: A JANKESTIK ÉS A PISTESTIK SZIMBOLIKUS KONFLIKTUSA **157**
 - 4.1. Etnicizált szimbolikus földrajz és a lokális dominanciaviszonyok alakulástörténete **157**
 - 4.1.1. A gábor romák – „*amare feli roma*” (‘miféle, magunkfajta romák’) **157**
 - 4.1.2. „*Trin gava*” (‘a három falu’) **157**
 - 4.1.3. „*Baro gav*” (‘Nagyfalu’) **159**

- 4.2. A Jankestik és a Pistestik rivalizálása során alkalmazott ideológiák és gyakorlatok **169**
- 4.2.1. A Jankestik stratégiái **169**
- 4.2.1.1. Az önpanteonizáció **169**
- 4.2.1.2. A genealógiai diskurzussal kapcsolatos *politikai* copyright I. **179**
- 4.2.1.3. A genealógiai diskurzussal kapcsolatos *politikai* copyright II. **187**
- 4.2.1.4. „*Alvó*” versus „*megpengetett poharak*”. A presztízstárgy-gazdaságban elért sikerekkel kapcsolatos nyilvános reprezentáció státuszérzékeny logikája **188**
- 4.2.1.5. A múltközpontúság: strukturális nosztalgia és kontinuitáskeresés **193**
- 4.2.1.6. A mai dominanciaviszonyok társadalmi termék jellegének tagadása **193**
- 4.2.1.7. Az elidegeníthetőség és a kommodifikáció tagadása **195**
- 4.2.1.8. A házasságpolitika **195**
- 4.2.2. A Pistestik stratégiái **197**
- 4.2.2.1. A házasságpolitika: a „felfelé házasodás” **198**
- 4.2.2.2. A szociabilitás etikájának tiszteletben tartása és a konfliktuskerülő *politikai* (ön)reprezentáció **199**
- 4.2.2.3. A jelencentrikusság és a *politikai* individualizmus preferálása **202**
- 4.2.2.4. Az adventizmus mint a *politikai* különbségeket „tompító” ellenideológia **203**
5. GÁBOR ROMA PRESZTÍZSTÁRGYAK **213**
- 5.1. Az autentikusság kritériumai és markerei **213**
- 5.2. A presztízstárgy-gazdaság mint a romániai gazdaság transzlokális, etnicizált, informális és genderizált szegmense **216**
- 5.3. A presztízstárgyak mint elit árucikkek **228**
- 5.4. Az elidegeníthetlenség mint ideális állapot **239**
- 5.5. Presztízstárgyfunkciók **244**
- 5.6. Patinalogikájú *versus* divat- vagy újdonságközpontú presztízsjavak **245**
6. MŰTÁRGYPIACI ÁRUCIKKBŐL GÁBOR ROMA PRESZTÍZSTÁRGY: DE-ÉS REKONTEXTUALIZÁLÁS **248**
- 6.1. Értékrezsimek között utazó tárgyak **248**
- 6.2. Az etnikai csoporton kívüli tárgybeszerzési források **250**
- 6.3. A nem romáktól vásárolt tárgyak dekontextualizálása: az árufetisizmus (stratégiai amnézia) mint jelentés- és értékeltávolító gyakorlat **251**
- 6.4. A nem romáktól érkező tárgyak rekontextualizálása **255**
7. ÉRTÉKASPEKTUSOK **259**
- 7.1. Szimbolikus-mnemonikus patina **259**
- 7.1.1. A tulajdonlástörténet mint értéknövelő *versus* értékcsökkentő tényező **259**
- 7.1.2. A gábor roma tulajdonosok hírneve mint szimbolikus patina **265**
- 7.1.3. A tulajdonlástörténet mint szimbolikus panteon. A tulajdonos és a tárgy közötti hírnévkölcsönhatás **270**
- 7.2. Anyagi patina: a presztízstárgy-esztétika **272**
- 7.2.1. Értéknövelő anyagi újdonságok **272**

- 7.2.2. Értékcsökkenést eredményező anyagi tulajdonságok **289**
- 7.2.3. Az értékegyezmények érvényességének hatóköre **290**
- 7.2.4. Divat és presztízstárgy-esztétika **291**
- 7.2.5. A presztízstárgy-esztétika mint az etnikai identitás
„láthatatlan tintája” **293**

8. GÁBOR ROMÁK, CĂR HAR ROMÁK ÉS A MŰTÁRGYPIAC – VERSENGŐ TRANSZLOKÁLIS FOGYASZTÓI SZUBKULTÚRÁK **295**

- 8.1. A műtárgypiac **295**
- 8.2. Kik a cār har romák? **298**
- 8.3. A cār har roma presztízstárgygazdaság **307**
 - 8.3.1. Az anyagi patinához való viszony **311**
 - 8.3.2. A szimbolikus patinához való viszony **318**
 - 8.3.3. A presztízstárgyakkal kapcsolatos gyakorlatok **321**
 - 8.3.3.1. Vizuális hozzáférés **321**
 - 8.3.3.2. Öröklés **322**
 - 8.3.3.3. Presztízstárgyak és házasságpolitika: „*A presztízstárgy után jár a hozomány*”, „*Mi a lányokat a poharak után adjuk férjhez*” **326**
 - 8.3.3.3.1. Házasságtípusok 1.: A menycsere **328**
 - 8.3.3.3.2. Házasságtípusok 2.: A „*separat*” vagy „*partikular*” házasság **328**
 - 8.3.3.3.3. A presztízstárgy mint a lányt adó apatártnak ideiglenesen átadott biztosíték **331**
 - 8.3.3.3.4. Egy presztízstárgyátadással járó házasságkötés története **335**

9. INTERETNIKUS (GÁBOR ROMA – CĂR HAR ROMA) PRESZTÍZSTÁRGY- KERESKEDELEM **340**

10. BAZÁR JELLEGŰ ÜGYLETEK ÉS KOCKÁZATMENEDZSELÉS:

A PRESZTÍZSTÁRGYBRÓKER **357**

- 10.1. A közvetítő a romákkal foglalkozó antropológiai irodalomban **357**
- 10.2. A gábor roma presztízstárgybróker (cenzár) **358**
- 10.3. Miért van szükség cenzárra? A presztízstárgyügyletekkel kapcsolatos bizonytalanság forrásai **363**
 - 10.3.1. Az érték számszerűsítését megnehezítő körülmények **363**
 - 10.3.1.1. A kvalitatív értékjelentések dominanciája **363**
 - 10.3.1.2. Az anyagi tulajdonságok standardizáltságának relatív hiánya: a szingularizáltság **366**
 - 10.3.2. A vizualitás politikája: a presztízstárgyak részleges dematerializálása **373**
- 10.4. A presztízstárgyügylet mint bazár jellegű tranzakció. A cenzár mint kockázatmenedzser **377**
- 10.5. A cenzárral szembeni bizalmatlanság forrásai és a lojalitás biztosításának technikái **379**
- 10.6. A cenzár részfeladatai az ügylet során **381**
 - 10.6.1. A cenzár mint felhajtó **381**
 - 10.6.2. A cenzár mint értékbecslő **383**
 - 10.6.3. A cenzár mint „rábeszélőgép” **383**

- 10.6.4. A cenzár mint a nominális autentikusság szakértője **384**
- 10.6.5. A cenzár mint alkusz **385**
- 10.6.6. A cenzár mint tanú **387**
- 10.6.7. A cenzár mint hírnévmenedzser **388**
- 10.7. A cenzár díjazása **389**
- 10.8. Javak és cenzárok: kontextusérzékeny tranzakcionális identitások **389**
11. TÖBBHELYSZÍNŰ ÁRUCIKK-ETNOGRÁFIÁK **394**
- 11.1. A módszertani fetisizmus és a transznacionális/transzkulturális árucikkek **394**
- 11.2. A presztízstárgy gazdasághoz kapcsolódó hitelügyletek gyakoriságának okai **399**
12. PRESZTÍZSFOGYASZTÁS ÉS HÁZASSÁGPOLITIKA. EGY POHÁR RENDSZERVÁLTÁS UTÁNI TÁRSADALMI KARRIERJE: 2000–2007 **401**
- 12.1. Értékdimenziók: anyagi és szimbolikus-mnemonikus patina **401**
- 12.2. Máté: a 7. tulajdonos **403**
- 12.2.1. Máté megvásárolja a poharat **403**
- 12.2.2. Máté apatársi szövetséget köt **406**
- 12.2.3. Máté elzalogosítja poharát **406**
- 12.3. A leendő vásárló: Laji (a 8. tulajdonos) **407**
- 12.3.1. Laji és az általa létesített apatársi szövetség **407**
- 12.3.2. Laji megvásárolja a poharat **408**
- 12.3.2.1. Az áralku **408**
- 12.3.2.2. A rivális potenciális vásárló felbukkanása és a nominális autentikusság manipulálása **410**
- 12.3.2.3. A vételár kifizetése **413**
- 12.3.2.4. A „mitaosztás” **416**
- 12.3.2.5. Hírnévmenedzsment **420**
- 12.3.2.6. A pohárvásárlás hatása a házasságpolitikára **422**
13. INTERETNIKUS TULAJDONLÁSI VERSENY, ÜZLETI ETIKA ÉS KONFLIKTUSKEZELÉS. EGY FEDELES KUPA POSZTSZOCIALISTA ÉLETRAJZA: 1992–2012 **425**
- 13.1. Értékdimenziók: anyagi és szimbolikus-mnemonikus patina **425**
- 13.2. A fedeles kupa első (1992) és második (1993) elzalogosítása **427**
- 13.3. Bango halála (1995) **431**
- 13.4. „*En jólétemér bolonddú lettem*” – a fedeles kupa harmadik elzalogosítása (1995) **432**
- 13.5. A fedeles kupa negyedik elzalogosítása (1996–1997) **433**
- 13.6. A fedeles kupa kiváltása (2006) **435**
- 13.7. A kiváltást lehetővé tevő tényező: presztízstárgyak, átkok és az üzleti etika **439**
- 13.8. A kiváltást követő „gyűlés” **441**
- 13.9. A kiváltás társadalmi visszhangja **447**
- 13.10. A konfliktusmenedzselés egyik eszköze: a nyilvános eskütétel („*hitre menés*”) **448**
- 13.11. 2007 februárjától a fejezet lezárásáig (2012) **450**

14. A „VÁSÁR”, AMELY „BEZÁRTA A POHARAK TÖRTÉNETÉT”. VERSENGŐ JOGÉRTELMEZÉSEK ÉS ÜZLETI ARCMUNKA EGY TRANZAKCIÓSOR TÜKRÉBEN: 2002–2009 **452**
- 14.1. Értékdimenziók: anyagi és szimbolikus-mnemonikus patina **452**
- 14.2. A pohár társadalmi karrierjének közelmúltja **454**
- 14.2.1. A negyedik tulajdonos (1996–2002):
Márkó és társadalmi/gazdasági helyzete **454**
- 14.2.2. A Márkó halálát (2002) követő konfliktus és annak előzményei **456**
- 14.3. Az új tulajdonos: Márkó nagyobbik fia (Kalo) és a pohár kétszeri elzálogosítása (2002) **459**
- 14.3.1. Az „ideális” hitelező: Péter **460**
- 14.3.2. A Kalo és Péter közötti hitelszerződés megkötése és az azt lezáró „mitaosztás” **460**
- 14.4. Kalo és Péter konfliktusa **465**
- 14.4.1. A hitelügylet első évének vége: Kalo feljelenti Pétert; Péter „hitre megy”, hogy bizonyítsa igazát (2004. január) **465**
- 14.4.2. A hívatlan presztízstárgybrókerek megjelenése (2004. február–2004. május) **472**
- 14.4.3. Egyezkedés a kamatról és a futamidőről – Péter ismét „hitre megy” (2004. június) **475**
- 14.4.4. A 2004. évi kamatról szóló megállapodás megszületése **478**
- 14.4.5. Kalo további halogató stratégiái: a szerződésszegés, a patinahamisítás és a hitelvisszafizetés megakadályozásának vádja (2005) **479**
- 14.4.6. A szerződésszegés vádjával kapcsolatos bírósági ítélet (2005–2006 tele) és az árverés (2006. július 17.) **481**
- 14.5. A tulajdonlási verseny egy további dimenziója: Pista árajánlatai **488**
- 14.6. A pohár értékesítése (2009) **491**
- 14.6.1. Az üzletkötés feltételei és az ár véglegesítése **491**
- 14.6.2. A kamat összegével kapcsolatos megállapodás, a pohár nominális autentikusságának ellenőrzése és a kiváltás **494**
- 14.6.3. A pohárkiváltást, illetve a tulajdonosváltást követő „mitaosztás” **496**
- 14.6.4. A vételár fennmaradó részének kifizetése. A tulajdonjog és a *politikai* siker viszonya **502**
- 14.7. Az ügylet társadalmi utóélete: hírnévhozam és *politikai* reprezentáció **504**
- 14.8. Befejezés **509**
15. PATINAHAMISÍTÁS **513**
- 15.1. A tárgyautentikusság politikája **513**
- 15.2. A gáborokat érintő patinahamisítás típusai **516**
- 15.2.1. A pénzorientált patinahamisítás mint alkalmi megélhetési stratégia **516**
- 15.2.1.1. A pénzorientált patinahamisítás és a cárharok **516**
- 15.2.1.1.1. A hamisítvány megalkotása **520**
- 15.2.1.1.1.1. Az anyagi patina mesterséges pótlása: a „megöregítés” **520**
- 15.2.1.1.1.2. A szimbolikus-mnemonikus patina mesterséges pótlása **523**
- 15.2.1.1.1.3. Az ügylet kontextusának manipulálása **523**

- 15.2.1.1.2. Egy kudarcba fulladt és egy sikeres hamisítási kísérlet története **525**
 - 15.2.1.2. A pénzorientált patinahamisítás és a nem romák **531**
 - 15.2.1.3. Létezik-e pénzorientált patinahamisítás a gáborok között? **536**
 - 15.2.2. A patinahamisítás mint *politikai* stratégia **536**
 - 15.2.3. A patinahamisítás mint az alkalmi szórakoztatás (ugratás) eszköze **536**
 - 15.3. A tárgyakhoz társított etnikai eredet politikája **537**
- 16. A FOGYASZTÁS POLITIKÁJA ÉS AZ INTERETNIKUS PRESZTÍZSTÁRGY-KERESKEDELEM 539**
- 16.1. A fogyasztás politikája: dimenziók és stratégiák **539**
 - 16.2. Posztszocializmus, fogyasztói forradalom és a romániai romák **543**
 - 16.3. Osztályozási (definíciós) küzdelem, sztereotípiaképzés és morális kritika **547**
 - 16.3.1. „*A cărharok képesek beléhalni egy pohárba*” – a gábor romák fogyasztói értékdiskurzusa **547**
 - 16.3.2. „*A gáborok sokat költenek luxuscikkekre (...) és nem bánják, ha elmegy tőlük a pohár!*” – a cărhar romák fogyasztói értékdiskurzusa **552**
 - 16.3.3. A fogyasztói morális felsőbbrendűség etnicizált, versengő értelmezései **557**
- 17. POLITIKAI ÖNREPREZENTÁCIÓ, ARCMUNKA ÉS BRICOLAGE. PRESZTÍZSTÁRGYAK A POLITIKAI DISKURZUSBAN 560**
- 17.1. A különbség politikájának diszkurzív szinterei és eszközei **560**
 - 17.2. Diszkurzív *politikai* arcunka **582**
 - 17.3. A diszkurzív *politikai* (ön)reprezentáció etikája **584**
 - 17.3.1. A dicsérettel kapcsolatos válaszadás során alkalmazott arcóvó technikák **587**
 - 17.3.2. A *politikai* önreprezentáció során alkalmazott arcóvó technikák **591**
 - 17.3.3. A *politikai* önreprezentációhoz kapcsolódó indirektség egy esete: presztízstárgyak a *politikai* diskurzusban **611**
 - 17.3.3.1. Presztízstárgyak a *politikai* tartalmú énekekben **617**
 - 17.3.3.1.1. „...ők csábították ki a csikómat, (...) [amely] *A jászolhoz volt kötve*” **618**
 - 17.3.3.1.2. „...kimegyek a nagy piacra / *Mer d’ott látok egy szürkét állva*” **623**
 - 17.3.3.1.3. „*Húzzátok ki a szekeret, / Amely a nagyapától maradt örökségként*” **628**
 - 17.4. *Politikai* arcunka és konfliktusbeszéd **634**
 - 17.5. Bricolage: intellektuális import és kreatív újrahasznosítás **638**
- 18. BEFEJEZÉS. „MI IS MEGFOGTUK AZ ÉLETNEK AZ ÍZÉT” VERSUS „EZ A LUXO MEGESZEN BENNÜNKET” 641**
- 18.1. A presztízstárgyakhoz való viszony posztszocialista *versus* konzervatív-tradicionalista olvasata **641**

- 18.2. A presztízstárgygazdaság népszerűségének okai a rendszerváltás előtt **644**
 - 18.2.1. Az informális és az etnicizáltság mint a magántulajdon korlátozására irányuló állami ellenőrzés kijátszásának eszközei **644**
 - 18.2.2. A vagyonfelhalmozás és -reprezentáció államilag jóváhagyott eszközkészletének szűkössége **646**
 - 18.2.3. Mobil vagyontárgyak **646**
 - 18.2.4. *Politikai* jelentéssel és jelentőséggel felruházott szimbólumok **647**
 - 18.2.5. Értékálló befektetés **647**
- 18.3. A rendszerváltás hatása a presztízstárgygazdaságra: a poszt szocialista és a hagyományos presztízsjavak szimbolikus konfliktusa **649**
- 18.4. A presztízstárgygazdaság fennmaradását fenyegető *belső* tényezők: etnicizáltság, gerontokrata jelleg és elitizmus **650**
- 18.5. A presztízstárgygazdaság népszerűségének csökkenésével járó veszteség típusai **651**
- 18.6. A konzervatív-tradicionista diskurzus stratégiái **652**
 - 18.6.1. „*Ez a lux megeszen bennünket*” – morális kritika és pánikkeltés, etnikai identitás-vesztés és -szennyezés **653**
 - 18.6.2. „*...nagyon jó világ vót kommuniszt időbe*” – strukturális nosztalgia **654**
 - 18.6.3. „*Ők [a cãrharok] befektetik [a pénzüket] az ő hagyományos értékeikbe [poharakba és fedeles kupákba].*” – az elmozdított jelentés stratégiája **655**

19. APPENDIX. MULTIETNIKUS TÁRGYÉLETRAJZOK, TULAJDONLÁSI VERSENY ÉS REPATRIOTIZÁCIÓ. CZIGÁNYKINCSEK ÉRDÉLYBEN A 19. SZÁZADBAN ÉS A 20. SZÁZAD ELEJÉN (1831–1917) 657

- 19.1. „*Múzeum a zálogházban*”. *Czigány* ezüstitárgyak a 19. században és a 20. század elején publikált beszámolóiban **658**
- 19.2. *Czigánykincsek* Téglás István munkáiban (1899–1913) **663**
 - 19.2.1. Előállítás, forma, funkció **663**
 - 19.2.2. Multietnikus tárgyéletrajzok – etnikai határátlépések **667**
 - 19.2.3. Etnicizált értékdiskurzusok **668**
 - 19.2.4. *Czigány* tárgyhasználati kontextusok **671**
 - 19.2.5. Az adatgyűjtés korabeli technikái – etnicitás és interakcionális hatalom **672**
- 19.3. A *czigánykincsek* – számokban **675**
- 19.4. Multietnikus tárgyéletrajzok, repatriotizáció és versengő muzealizálás **677**

BIBLIOGRÁFIA 688

KÉPMELLÉKLET 712